

Ключові слова: інноваційне навчання, методи навчання, правознавчі дисципліни, підготовка юристів.

В статье показаны возможные пути сочетания традиционных и инновационных методов и приемов обучения в подготовке юристов.

Ключевые слова: инновационное обучение, методы обучения, правоведческие дисциплины, подготовка юристов.

The possible ways of combination of traditional and innovative methods and receptions of teaching in preparation of lawyers are rotined in the article.

Keywords: innovative teaching, teaching methods, legist disciplines, preparation of lawyers.

УДК 159.9:37,015,3:378

**Т.Г. Величко, Л.М. Асауленко
м. Ладижин, Україна**

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ ГРУПИ

В умовах реформування аграрного сектору економіки країни різко виріс попит на фахівців, які здатні активно впливати на соціально-економічні процеси, приймати конструктивні рішення, проявляти сумлінність і компетентність у складних ситуаціях перебудови виробництва. Вимоги до сучасного фахівця-аграрника детермінують зміни в організації навчально-виховного процесу у вищих аграрних закладах освіти, його удосконалення, модернізацію, і в першу чергу це пов'язано з розв'язанням проблеми формування навчально-пізнавальної активності як риси особистості, оскільки саме ця властивість стимулює виховання самостійності, ініціативи, інтересів, сумлінності, вольових якостей студентів.

Один із головних напрямів формування якісного рівня освіти – залучення студентів до науково-дослідної роботи. В Україні якісне проведення науково-дослідної роботи студентів забезпечується нормативно-законодавчими документами, серед яких – Державна національна програма «Освіта (Україна XXI століття)», Закони України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту», «Національна доктрина розвитку освіти» та ін. Вважається, що такий вид роботи задовольнить потреби майбутніх фахівців у інтелектуальному та професійному розвитку, підвищить компетентність і конкурентоспроможність на ринку праці.

Вагомим завданням для викладачів навчальних закладів різних рівнів акредитації є допомогти молодим дослідникам оволодіти методикою наукових досліджень, розвинути навички самостійної пошукової роботи, виховувати творче ставлення, прищеплювати смак до наукового пошуку, підвищувати власну наукову активність, розумові здібності, проявляти інтелектуальну ініціативу.

Зміст готовності до виконання НДРС мають складати такі елементи: знання, уміння, творчість, бажання. Водночас маємо констатувати надто пізні (у більшості випадків на останніх курсах) залучення студентів до науково-дослідної роботи, її недостатню мотивацію, нечіткий характер зв'язку з майбутньою професійною діяльністю, відсутність наукової ініціативи з боку самих студентів.

Одним із методів упровадження науково-дослідної роботи у виховний процес навчального закладу є метод проектування. Метод проектів – це ідеї, практика, технології, що дозволяють перекинути місток між досвідом і проблемами педагогів першої третини ХХ ст. та вимогами сучасності. У методі проектів як педагогічній технології відображено комплекс ідей, які найчіткіше були розроблені американським педагогом і філософом Джоном Дьюї (1859-1952 рр.). Джон Дьюї та його колеги були впевнені, що освіта має базуватися не на тих знаннях, які дитині стануть у пригоді колись у майбутньому, а на тому, що – дитині потрібно саме сьогодні, на проблемах його реального життя.

Теоретичною основою такого підходу є «метод проектів», розроблений у 20-х роках ХХ ст. американським педагогом В. Кілпатриком на основі концепції прагматизму Джона Дьюї. Відповідно до цієї концепції, учні безпосередньо залучаються до практичної діяльності, в процесі якої опановують теоретичні знання, необхідні для виконання певних завдань. Метою впровадження «методу проектів» В. Кілпатрик вважав «виховання людини, що вміє працювати, постійно проявляючи свою ініціативу, ставить собі масштабні практичні завдання й уміє їх використовувати».

Під словосполученням «метод проектів» ми розуміємо й певний комплекс ідей, і досить чітку технологію, й конкретну практику роботи.

Проектування потребує систематизації різноманітних знань: педагогічних, психологічних, філософських, соціальних, історичних, екологічних, медичних, технічних, інформаційних. Звернення до методу проектів викликане колосальною відповідальністю не лише за технологічний бік освітнього процесу, а й за психологічний етап учасників навчально-виховного процесу. Метод проектів дає можливість отримати необхідні для життя знання не в дискретному, а в синтезованому вигляді, що дуже важливо для адаптації молоді людини до оточення, яке постійно змінюється.

Методи проектування досить різноманітні, та добір їх залежить і від проблеми, і від предмета проектування, і від особливостей суб'єктів, що беруть участь у проектуванні. До методів, які можна вважати ефективними в цільовому проектуванні, належать методи моделювання та кваліметрії.

Результатом проектування буде проект, функціональна специфіка якого залежить від таких умов: стану соціуму, особливостей суб'єктів, що працюють над підготовкою проекту, функціональних зв'язків між елементами проекту, реальних результатів, можливостей його використання.

Етапи проекту та їх зміст

1. Проблемно-цільовий етап

Здійснюється вибір проблемної сфери, постановка задач, окреслюється кінцевий вигляд створюваного продукту, його призначення та коло використання, відбуваються формування проектної бригади та розподіл обов'язків. Цей етап завершується формулюванням теми проекту й визначенням виду його завершеної форми, написанням короткої анотації проекту.

2. Підготовчий етап

Цей етап має на меті теоретичну підготовку учасників проекту: підбір необхідної психолого-педагогічної літератури, запис потрібних нотаток, взаємозв'язок з учителями-колегами, психологами, педагогами додаткової освіти та робітниками соціальної служби.

3. Етап розробки сценарію й технічного завдання

На даному етапі передбачається збір матеріалів, відбір змісту й визначається приблизний обсяг проекту, робиться його найбільша деталізація, прописуються ролі всіх учасників проекту, строки виконання ними кожного виду роботи.

4. Етап практичної роботи (розв'язання проблеми)

Головним завданням цього етапу є систематизація та аналіз отриманої інформації, планування діяльності з розв'язання проблеми. Тому ведеться робота з утілення в життя поставлених задач, яка потребує від усіх учасників найбільшої ретельності, відповідальності, узгодженості дій, а також значних зусиль від керівництва проекту з координації діяльності учасників проекту та постійного контролю над ходом і строками робіт, що виконуються.

5. Етап попереднього захисту

На цьому етапі здійснюється попередній перегляд проекту, виявляються недоробки, окреслюються шляхи усунення виявлених недоліків, відбувається коректування.

6. Етап презентації – публічний захисту проекту

На цьому етапі відбувається показ виконаної роботи (широка аудиторія інформується про важливість вибраної проблеми), дається оцінка проекту, представляються вибрані шляхи розв'язання проблеми, розповідається про практичну діяльність у ході реалізації проекту.

7. Оцінювання успішності проекту

Після закінчення проекту організовується обговорення, під час якого учасники мають змогу оцінити проектну діяльність у цілому та особистий внесок кожного в загальну справу. Обмірковуючи досвід, набутий у процесі реалізації проекту, вони відповідають на такі запитання:

- а) які знання вони отримали;
- б) чому і як вони навчилися;
- в) яких умінь і навичок вони набули;
- г) які переваги дає групова співпраця;
- г) що вдалось найкраще;
- д) чим важливою була їхня діяльність.

Презентацію проекту доцільно провести у вигляді студентської конференції. Проведення студентських конференцій, оглядів-конкурсів студентських дослідних робіт на цикловій комісії, на відділенні, коледжі є ефективним засобом об'єктивного виявлення та відбору обдарованої студентської молоді, реалізації творчих здібностей студентів, стимулювання потреби у творчому оволодінні знаннями, активізації навчально-пізнавальної діяльності. Варто зауважити, що на науковій конференції молоді дослідники одержують можливість виступити зі своєю роботою перед широкою аудиторією. Це змушує їх більш ретельно працювати над майбутнім виступом, розвиває професійну компетентність, комунікабельність, ораторські здібності тощо. Крім того, кожен може порівняти, як його робота виглядає на загальному рівні і зробити відповідні висновки. Це є позитивним результатом наукової конференції, оскільки на ранньому етапі багато студентів вважають власні судження непогрішними, а свою роботу – найглибшою і найціннішою в науковому плані. Але слухаючи доповіді інших студентів, кожен не може не помітити недоліків своєї роботи, якщо такі є, а так само виділити для себе свої сильні сторони.

Виступ молодого науковця-дослідника слід супроводжувати доречним використанням ілюстративного матеріалу (таблиць, графіків, діаграм, фотографій, аудіо, відеозаписів тощо), бажано із застосуванням сучасних комп'ютерних мультимедійних технологій, оскільки значна частина мультимедійних технологій навчання і науково-пізнавальної діяльності містить образну або умовно-графічну документально достовірну навчальну інформацію та наукову їхню інтерпретацію, художньо-образне відображення за допомогою динамічних екранних і знакових засобів. Їхній зміст і побудова підпорядковуються загальнодидактичним вимогам: науковість, систематичність, доступність та послідовність викладу, врахування підготовленості студентів тощо.

Окрім того, якщо в рамках конференції проводиться творче обговорення прослуханих доповідей, то з питань і виступів кожен доповідач може почерпнути оригінальні ідеї, про розвиток яких у рамках обраної ним теми навіть не задумувався. Включається своєрідний механізм, коли одна думка породжує ряд нових, збільшуючи потенціал майбутньої професійної компетентності, а разом з цим конкурентоспроможності на ринку праці.

Так чи інакше, дослідною роботою займаються всі студенти ВНЗ. Навіть написання рефератів неможливе без проведення якихось, нехай найпростіших методів науково-пізнавальної й аналітичної діяльності.

На нашу думку, науково-дослідна робота має розпочинатися ще з першого курсу. Викладачі поступово мають прививати студентам смак до творчості, пізнання нового, його дослідження та аналізу.

Тематика таких робіт першокурсників може бути різноманітна: дослідження життєвого та творчого шляху відомих особистостей, дослідження історичних подій, фізичних та хімічних явищ тощо. Але не потрібно забувати, що в навчальних закладах ми маємо справу з навчально-виховним процесом. Тому, непогано було б впроваджувати більш ширше науково-дослідну роботу у виховний процес. Науковим керівником у даному випадку може виступати як викладач певної дисципліни, куратор групи, так і вихователь у гуртожитку, працівники бібліотеки та інші.

Пріоритетним напрямком виховання дітей та молоді в національній системі освіти є патріотичне виховання. У нашій державі, що сповідує європейські цінності, патріотичне виховання має бути спрямоване на формування у молоді національної свідомості, любові до України, турботи про благо свого народу, вміння цивілізованим шляхом відстоювати права й свободи, сприяти громадянському миру та злагоді в суспільстві. Патріотичне виховання має спонукати до формування і розвитку такої особистості, якій буде притаманна висока національна самосвідомість, готовність до виконання громадянського та конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, незалежності та цілісності України, утвердження національного суверенітету держави. Одному з чільних місць належить виховання любові і дбайливого ставлення до рідної землі, – своєї «малої батьківщини», її історії, поваги до народних традицій і звичаїв, фольклору, любові до рідної природи. Нема в людини місця дорожчого, ніж те, де вона народилась, землі, на якій зросла...

У контексті вищесказаного, для прикладу розглянемо проект «Мій рідний куточок», створений студентами першого курсу відділення електрифікації і автоматизації сільського господарства Ладизинського коледжу Вінницького національного аграрного університету «Мій рідний куточок». Чому саме такий проект був спланований для виконання? Справа в тому, що перший курс відрізняється від інших курсів своїм адаптаційним періодом, у процесі якого проходить не лише пристосування студентів до нових умов навчання, а й звичного їм соціуму. Соціально-психологічні труднощі пояснюються корінними змінами соціального статусу індивіда. Відбувається перебудова динамічного стереотипу, пов'язана зі змінами оточення, життєвого устрою, яка супроводжується порушенням старих звичок і уявлень. З іншого боку, вчорашній учень усвідомлює, що практично залишається наодинці зі своїми життєвими проблемами і труднощами. Тобто відбувається різкий перехід до самостійного життя, що супроводжується невпевненістю у своїх власних здібностях і силах. Процес соціалізації передбачає прийняття індивідом групових цінностей і норм.

Важливо, що студенти, які навчаються в коледжі в межах групи, прибули на навчання з різних населених пунктів Вінницької області. Для кожного з них, це їх батьківщина, їх наймиліший і найчарівніший куточок природи, який має свою історію, свою незвичайність і неповторність, свій етнічний потенціал, промисловість і культурну спадщину. Тому проект «Мій рідний куточок» мав на меті ще й важливий адаптаційний момент і патріотичне виховання.

Дидактична мета проекту:

- навчальна – вивчення історії, традицій, природи рідного краю;
- розвивальна – вироблення проектних умінь і навичок, науково-дослідна робота;
- виховна – зміцнювати любов до рідного краю.

Проектна ідея: пошуково-інформаційний проект на основі творчої обробки інформації.

Тип і модель проекту: пошуковий, інформаційний, творчий, колективний.

Віковий склад учасників проекту: одна вікова група.

Сфера реалізації: освітня, виховна.

Тривалість: два місяці.

Засіб реалізації проекту: студентська конференція.

Форма представлення проекту: створення групової бази даних.

Проект містить такі розділи:

- основні дані про населений пункт (адміністративно-географічні дані, геральдика, адреса, відстані до найближчої залізничної станції, обласного та республіканського центру, веб-сторінка, водойми тощо);
- історія;
- річки та водойми;
- промислові та аграрні підприємства;
- відомі люди;
- вірші, легенди;
- фото та відео колаж.

Результати представлені у вигляді збірника та в презентаційній формі на студентській конференції.

Результативним організаційний проект можна вважати тоді, коли реалізація проекту здатна розв'язати актуальну проблему, коли проект може бути застосованим для масового використання, бо йому властиві новизна, оптимальність, гнучкість, цілісність, відсутність протиріч.

Чи можливий симбіоз теорії та практики в виховній діяльності?

Так, цього можна досягти під час використання методу проектів, адже кожен із нас знає, що практичний досвід у багатьох випадках буває набагато ціннішим, ніж сухі теоретичні знання.

Таким чином, виконання студентами проектів, як колективних, так і індивідуальних, передбачає залучення їх до виявлення, аналізу та розв'язання реальних загальнолюдських проблем із використанням для цього практичної дослідницько-пошукової роботи.

Під час роботи над проектом студенти дуже змінюються. Вони точніше висловлюють свої думки і аргументують їх, дослухаються до думок інших, планують свою діяльність, уміють працювати в групі.

Література:

1. Лузан П.Г. Активізація навчання студентів / за ред. Дьоміна А.І. : К. : Редакційно-видавничий відділ наукометодцентру агро освіти –1999.– 216с.
2. Полат Е. Что такое проект? / Е. Полат, И. Петрова, М. Бухаркина, М. Моисеева // Відкритий урок. — 2004. — № 5-6.
4. Курицина В. Н. Метод проектов: вчера, сегодня, завтра // Образовательная технология как система, объединяющая теорию, практику и искусство. — Воронеж : ВГПУ, 2000. — С.59-63.

У статті аналізуються аспекти науково-дослідних робіт у вищому навчальному закладі I-II рівня акредитації, застосування методу проектів у виховному процесі.

Ключові слова: дослідження, проект, виховання, студентська група, модель, конференція

В статье анализируются аспекты научно-исследовательских работ в высшем учебном заведении I-II уровня аккредитации, применение метода проектов в воспитательном процессе.

Ключевые слова: исследование, проект, воспитание, студенческая группа, модель, конференция

The conception of choice analyze aspects of scientifically-research works in educational institution I-II levels of accreditation, the use of projects in the educational process.

Keywords: research, design, education, student group, the model, the conference.

УДК 378.091.33:33

І.В. Власюк
м. Вінниця, Україна

ДІЛОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЕКОНОМІСТІВ

Постановка проблеми. Глобальні інноваційні процеси, які відбуваються в сучасному суспільстві, вимагають зміни змісту навчання, переходу від пасивного засвоєння знань і вмінь до вмотивованого засвоєння методів одержання наукової інформації та вмінь використовувати набуті знання у професійній діяльності. Навчальний процес у ВНЗ має бути спрямований на формування всебічно розвиненого фахівця, мобільного на ринку праці, який володіє знаннями роботи на комп'ютері та професійним мовленням, яке базується на володінні фаховою термінологією та вмінням використовувати її під час спілкування. Якщо говорити про освіту економіста, то це досить багатофакторний процес, який пов'язаний із